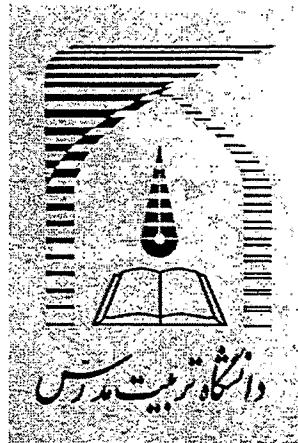

١٢٩٢

١٢٩٢.٤.٢٢١٠

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی

بررسی وضعیت استقرار و اجرای مدیریت ارتباط با مشتری در بانک ملی ایران

ابوالفضل نیشابوری

استاد راهنما:

دکتر سید حمید خداداد حسینی

استاد مشاور:

دکتر پرویز احمدی

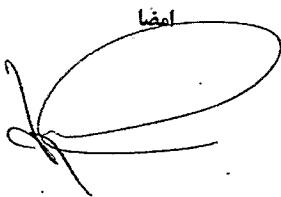
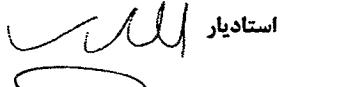
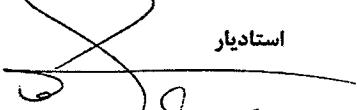
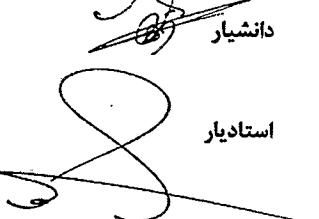
۱۳۸۸/۶/۱۶

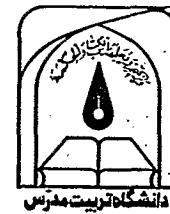
آموزه هایات مارک سمن پژوه
شنیمه مارک

به نام خدا

تاییدیه اعضا هیات داوران در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضا هیات داوران نسخه نهایی پایان نامه کارشناسی ارشد آقای ابوالفضل نیشابوری تحت عنوان «بررسی وضعیت استقرار و اجرای مدیریت ارتباط با مشتری در بانک ملی ایران» را از نظر فرم و محتوا بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کند.

اعضا هیات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضا
۱- استاد راهنمای	دکتر سید حمید خداداد حسینی	دانشیار	
۲- استاد مشاور	دکتر پژویز احمدی	استادیار	
۳- استاد ناظر	دکتر اسدالله کرد نائیج	استادیار	
۴- استاد ناظر	دکتر منیژه قره چه	دانشیار	
۵- نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر اسدالله کرد نائیج	استادیار	

بسمه تعالى

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیت‌های علمی-پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می-شوند:

ماده ۱ در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله)ی خود، مرتب را قبلاً به طور کتبی به دفتر نشر آثار علمی دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲ در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند:

”کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته زراعت است که در سال ۸۶ در دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر سید علی محمد مدرس ثانوی و مشاوره خانم دکتر فائزه قناتی از آن دفاع شده است“

ماده ۳ به منظور جبران بخشی از هزینه‌های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به دفتر نشر آثار علمی دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می‌تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴ در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأديه کند.

ماده ۵ دانشجو تعهد و قبول می‌کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می‌تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند، به علاوه به دانشگاه حق می‌دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتاب‌های عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶ اینجانب ابوالفضل نیشابوری دانشجوی رشته مدیریت بازرگانی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می‌شوم.

نام و نام خانوادگی: ابوالفضل نیشابوری

تاریخ و امضاء:

۱۳۸۷/۰۷/۲۱
A-N

دستور العمل حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی

دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسان‌ها که لازمه شکوفائی علمی و عملی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشکده و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانشآموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عنوانین پایاننامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد ذیل را رعایت نمایند:

ماده ۱- حقوق مادی و معنوی پایاننامه‌ها، رساله‌های مصوب دانشگاه، متعلق به دانشگاه است و هرگونه بهره‌برداری از آن باید با ذکر نام دانشگاه و رعایت آییننامه‌ها و دستورالعمل‌های مصوب دانشگاه باشد.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایاننامه و رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی می‌باید به نام دانشگاه بوده و استاد راهنمای نویسنده مسئول مقاله باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایاننامه یا رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب حاصل از نتایج پایاننامه یا رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با مجوز کتبی صادره از طریق حوزه پژوهشی دانشگاه و بر اساس آییننامه‌های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایاننامه و یا رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنمای یا مجری طرح از طریق حوزه پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این دستورالعمل در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۴/۲۵ در شورای پژوهشی دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است و هرگونه تخلف از مفاد این دستورالعمل از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری

خواهد بود
دستورالعمل
دانشگاه تربیت مدرس
A-N

Dedicated to

Mohandas Karamchand
Gandhi (મોહનદાસ કરમચંદ
ગાંધી) and his way Satyagraha.

تقدیر و تشکر

از استاد ارجمند جناب آقای دکتر خداداد حسینی که با راهنمایی‌ها و تذکرات دقیق خویش مرا در تهیه این پایان‌نامه یاری نمودند و انگیزه تحقیق را در من تقویت نمودند، صمیمانه تشکر می‌نمایم.

از جناب آقای دکتر احمدی استاد مشاور گرامی که با راهنمایی‌ها و کمک‌های خود این جانب را برای اجرای این پایان‌نامه یاری نمودند، کمال تشکر را دارم.

همچنین از کارشناسان محترم بانک‌ملی ایران و بویژه دوست عزیز آقای محمود فراموشی تشکر می‌نمایم.

از جناب آقای نجفی کارشناس محترم گروه که همواره با خوش‌رویی و برخورد صمیمانه خود باعث دلگرمی دانشجویان می‌گردد، نیز تشکر می‌کنم.

امیدوارم این پایان‌نامه گامی کوچک در جهت توجه بیشتر به بحث مدیریت ارتباط با مشتری، در صنعت بانکداری ایران باشد.

چکیده

استقرار و اجرای استراتژی مدیریت ارتباط با مشتری با ریسک و عدم اطمینان زیادی توأم است و حتی در بسیاری موارد احتمال شکست آنها از احتمال موفقیت بیشتر است. بنابراین لازم است قبل از اجرای استراتژی با انجام برنامه‌ریزی مناسب، ریسک مورد نظر کاهش یابد تا بتوان به مزایای آن دست یافت.

هدف اصلی این تحقیق پیشنهاد، ارزیابی و ارائه ابزاری مبتنی بر عوامل حیاتی موفقیت(CSF) بوده که به مدیران و کارشناسان بخش بانکداری ایران در شناسائی، استقرار و ارزیابی استراتژی CRM یاری نماید. به منظور نیل به این هدف، با مطالعه نسبتاً گسترده ادبیات موضوع مدیریت ارتباط با مشتری و شرایط خاص بخش بانکداری در ایران، یازده CSF به همراه ۷۰ معیار سنجش مرتبط برای بررسی وضعیت استقرار، پیشنهادگردید. این عوامل در قالب پرسشنامه‌ای در اختیار ۳۴ متخصص CRM و بانکداری در ایران قرار گرفت تا از طریق روش DESMET، اعتبار این عوامل را ارزیابی نمایند. از آزمون‌های آماری نظری آزمون دوچمله‌ای و آزمون فریدمن نیز برای بررسی یازده عامل و معیارهای سنجش آنها استفاده شده است. نتایج نهایی ارزیابی خبرگان در مورد CSF‌های پیشنهادی مثبت بوده و تمامی عوامل و معیارهای سنجش مورد تأیید قرار گرفته است. در نهایت، برخی تعديلات بر روی ابزار پیشنهادی انجام شده است تا حدالامکان مطابق با شرایط بخش بانکداری ایران بوده، قابلیت پیاده‌سازی و اجرای آن بهبود یافته و بتواند سه جنبه کلیدی هر استراتژی CRM یعنی عوامل انسانی، فرآیندها و فن آوری را پوشش دهد.

پس از تأیید عوامل حیاتی موفقیت، در مرحله بعد وضعیت استقرار و اجرای مدیریت ارتباط با مشتری در بانک ملی ایران از طریق تعیین وضعیت این عوامل مشخص گردید. نتایج حاصل از بررسی وضعیت یازده CSF در بانک ملی ایران نشان داد که فاصله زیادی بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب وجود دارد و مدیریت بانک با استناد به چه سریعتر اقداماتی را در زمینه ارتقاء و بهبود این عوامل انجام دهد. در پایان پیشنهاداتی نیز برای بهبود نقاط ضعف بانک مورد نظر ارائه گردیده است.

واژگان کلیدی: مدیریت ارتباط با مشتری، عوامل حیاتی موفقیت، معیارهای سنجش، بررسی وضعیت

استقرار، روش DESMET

فهرست

عنوان	
صفحه	
۱	فصل اول- کلیات تحقیق
۱	۱- مقدمه
۳	۱-۲- تعریف مسأله و اهمیت موضوع
۶	۱-۳- اهداف تحقیق
۷	۱-۴- سؤالات پژوهش
۷	۱-۵- روش تحقیق
۸	۱-۶- جامعه آماری، روش نمونه گیری و حجم نمونه
۹	۱-۷- قلمرو مکانی و زمانی تحقیق
۹	۱-۸- پیشینه تحقیق
۱۰	۱-۹- محدودیت های تحقیق
۱۰	۱-۱۰- تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی
۱۲	فصل دوم؛ مبانی نظری و ادبیات تحقیق
۱۲	۲- مقدمه
۱۴	۲-۲- تاریخچه تکامل مدیریت ارتباط با مشتری
۱۵	۲-۲-۱- از تولید دستی تا تولید انبوه: انقلاب صنعتی
۱۶	۲-۲-۲- از تولید انبوه تا بهبود مستمر: انقلاب کیفیت
۱۶	۲-۲-۳- از بهبود مستمر تا تولید انبوه سفارشی: انقلاب مشتری
۱۷	۲-۳- تعاریف CRM
۲۱	۲-۴- اهداف و فواید CRM
۲۴	۲-۴-۱- اهداف و فواید CRM برای بانکها
۲۶	۲-۵- تکنولوژی CRM و دسته بندیهای عملکردی

۲۶.....	CRM عملیاتی -۲-۵-۱
۲۷	CRM تحلیلی -۲-۵-۲
۲۸	CRM تجمعی -۲-۵-۳
۲۸	۴-آینده مدیریت ارتباط با مشتری (e-CRM)
۲۹.....	۶-شکست در CRM -۲-۶
۳۲.....	۷-ویژگیهای اساسی یک سیستم CRM
۳۳.....	۸-اجزای CRM -۲-۸
۳۵	۱-۲-۸-۱- عامل فن آوری
۳۶.....	۱-۲-۸-۱-۱- فن آوری انبار داده
۴۰	۲-۸-۱-۲- سیستمهای برنامه ریزی منابع سازمان (ERP)
۴۱.....	۲-۸-۱-۳- تأثیر اینترنت
۴۳.....	۲-۸-۱-۴- نرم افزار CRM
۴۴.....	۲-۸-۱-۵- خودکار نمودن نیروی فروش
۴۵.....	۲-۸-۱-۶- راهنمای مشتریان
۴۵.....	۲-۸-۱-۷- مراکز تماس مشتری
۴۶.....	۲-۸-۱-۸- هماهنگی فن آوریها در استقرار CRM
۴۷.....	۲-۸-۲- فرآیندهای کسب و کار
۴۸.....	۲-۸-۲-۱- بازاریابی
۴۹.....	۲-۸-۲-۲- فروش
۵۰.....	۲-۸-۲-۳- خدمات
۵۱.....	۲-۸-۳-۱- افراد و عامل انسانی
۵۳.....	۲-۸-۳-۱- جنبه های مرتبط با مشتری
۵۶.....	۲-۸-۳-۲- جنبه های سازمانی
۵۹.....	۲-۸-۳-۳- ترکیب مناسب اجزای CRM
۶۰.....	۹- موقیت و شکست در مدیریت پروژه
۶۰.....	۱-۲-۹-۱- تعریف موقیت
۶۴.....	۱-۲-۹-۲- عوامل حیاتی موقیت
۶۴.....	۱-۲-۹-۳- معیارهای سنجش
۶۶.....	۱-۲-۹-۴- عوامل حیاتی موقیت پژوهشها در تحقیقات گذشته
۷۱.....	۱۰- عوامل حیاتی موقیت (CSF) استراتژی CRM
۸۲.....	۱۱-۲- تاریخچه تأسیس بانک ملی ایران
۸۵.....	۱۱-۲-۱- منشور اخلاقی بانک ملی ایران

۱۱-۲- فعالیت‌های ارزی و بین‌المللی بانک ملی ایران	۸۶
۱۱-۲-۱- فعالیت ارزی و بین‌المللی	۸۶
۱۱-۲-۲- تعداد شعب بانک	۸۶
۱۱-۲-۳- میزان بهره‌مندی بانک از فناوری بانکداری الکترونیک	۸۷
فصل سوم: روش شناسی تحقیق	۹۰
۳-۱- روش تحقیق	۹۰
۳-۲- استراتژی پژوهش	۹۲
۳-۳- فلسفه پژوهش	۹۳
۳-۴- رویکرد پژوهشی	۹۴
۳-۵- جامعه آماری	۹۵
۳-۶- روش نمونه گیری	۹۵
۳-۷- روش جمع آوری اطلاعات	۹۶
۳-۸- ابزار اندازه‌گیری	۹۷
۳-۸-۱- روایی تحقیق	۹۷
۳-۸-۲- پایابی تحقیق	۹۸
۳-۹- روش شناسی DESMET	۹۸
۳-۱۰- مراحل اجرای تحقیق	۱۰۰
۳-۱۱- تبدیل سؤالات پژوهش به عوامل حیاتی موفقیت (CSFs) مدیریت ارتباط با مشتری	۱۰۱
۳-۱۲- ارزیابی CRM‌های استراتژی CSF از طریق روش تحلیل خصوصیات-پیمایش	۱۱۰
۳-۱۳- مراحل اجرای ارزیابی CRM‌ها	۱۱۱
۳-۱۴- روند ارزیابی پرسشنامه اول	۱۱۴
۳-۱۵- طراحی و توزیع پرسشنامه ارزیابی وضعیت استقرار	۱۱۵
۳-۱۵-۱- جمع‌آوری اطلاعات مربوط به سازمان مورد نظر	۱۱۵
۳-۱۶- روش‌های آماری تحلیل داده‌ها	۱۱۶
۳-۱۶-۱- آزمون توزیع دو جمله‌ای	۱۱۶

۱۱۷.....	۳-۱۶-۲- آزمون تحلیل واریانس فریدمن.....
۱۱۸.....	۳-۱۶-۳- آزمون کولموگوروف- اسمیرنوف(KS).....
۱۱۸.....	۳-۱۶-۴- آزمون t- استیودنت.....
۱۲۲	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها
۱۲۲	۴-۱- تحلیل جمعیت شناختی و توصیفی داده ها .....
۱۲۲	۴-۱-۱- تحلیل جمعیت شناختی و توصیفی داده های پرسشنامه اول .....
۱۲۲	۴-۱-۱-۱- سطح تحصیلات.....
۱۲۲	۴-۱-۱-۲- نوع سازمان پاسخ دهنده‌گان.....
۱۲۳	۴-۱-۱-۳- سابقه فعالیت در زمینه CRM
۱۲۴	۴-۱-۲- تحلیل جمعیت شناختی و توصیفی داده های پرسشنامه دوم.....
۱۲۴	۴-۱-۲-۱- سطح تحصیلات.....
۱۲۴	۴-۱-۲-۲- سابقه فعالیت در بانک .....
۱۲۵	۴-۲- نتایج آمار استنباطی داده ها .....
۱۲۵.....	۴-۲-۱- نتایج ارزیابی CSF‌ها با روش DESMET
۱۲۶.....	۴-۲-۲- نتایج آزمون آماری توزیع دو جمله‌ای CSF‌ها.....
۱۲۷.....	۴-۲-۳- نتایج ارزیابی CSF اول و معیارهای سنجش مرتبط با آن.....
۱۲۹.....	۴-۲-۴- نتایج ارزیابی CSF دوم و معیارهای سنجش مرتبط با آن.....
۱۳۰.....	۴-۲-۵- نتایج ارزیابی CSF سوم و معیارهای سنجش مرتبط با آن.....
۱۳۲.....	۴-۲-۶- نتایج ارزیابی CSF چهارم و معیارهای سنجش مرتبط با آن.....
۱۳۳.....	۴-۲-۷- نتایج ارزیابی CSF پنجم و معیارهای سنجش مرتبط با آن.....
۱۳۴.....	۴-۲-۸- نتایج ارزیابی CSF ششم و معیارهای سنجش مرتبط با آن.....
۱۳۶.....	۴-۲-۹- نتایج ارزیابی CSF هفتم و معیارهای سنجش مرتبط با آن.....
۱۳۷.....	۴-۲-۱۰- نتایج ارزیابی CSF هشتم و معیارهای سنجش مرتبط با آن.....
۱۳۸.....	۴-۲-۱۱- نتایج ارزیابی CSF نهم و معیارهای سنجش مرتبط با آن.....
۱۴۰.....	۴-۲-۱۲- نتایج ارزیابی CSF دهم و معیارهای سنجش مرتبط با آن.....
۱۴۱.....	۴-۲-۱۳- نتایج ارزیابی CSF یازدهم و معیارهای سنجش مرتبط با آن.....
۱۴۳.....	۴-۲-۱۴- اولویت‌بندی عوامل حیاتی موققیت تایید شده توسط خبرگان(آزمون فریدمن)
۱۴۴	۴-۳- بررسی وضعیت استقرار مدیریت ارتباط با مشتری در " بانک ملی ایران" .....
۱۴۵.....	۴-۳-۱- نحوه محاسبه امتیاز CSF‌ها و آزمونهای آماری مرتبط.....
۱۴۵.....	۴-۳-۲- آزمون کولموگوروف- اسمیرنوف(KS).....
۱۴۶.....	۴-۳-۳- آزمون t- استیودنت.....
۱۴۸.....	۴-۳-۴- وضعیت CSF اول در بانک ملی ایران .....

۱۴۹.....	۴-۳-۵- وضعیت CSF دوم در بانک ملی ایران
۱۵۰.....	۴-۳-۶- وضعیت CSF سوم در بانک ملی ایران
۱۵۱.....	۴-۳-۷- وضعیت CSF چهارم در بانک ملی ایران
۱۵۲.....	۴-۳-۸- وضعیت CSF پنجم در بانک ملی ایران
۱۵۳.....	۴-۳-۹- وضعیت CSF ششم در بانک ملی ایران
۱۵۳.....	۴-۳-۱۰- وضعیت CSF هفتم در بانک ملی ایران
۱۵۵.....	۴-۳-۱۱- وضعیت CSF هشتم در بانک ملی ایران
۱۵۶.....	۴-۳-۱۲- وضعیت CSF نهم در بانک ملی ایران
۱۵۷.....	۴-۳-۱۳- وضعیت CSF دهم در بانک ملی ایران
۱۵۷.....	۴-۳-۱۴- وضعیت CSF یازدهم در بانک ملی ایران
۱۵۹.....	۴-۳-۱۵- وضعیت کلی بانک از لحاظ هر یک از عوامل
۱۶۲.....	فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات
۱۶۲.....	۵-۱- مقدمه
۱۶۳.....	۵-۲- نتایج ارزیابی DESMET
۱۶۴.....	۵-۲-۱- نتایج آزمونهای آماری پرسشنامه اول
۱۶۴.....	۵-۲-۲- نتایج آزمون تحلیل واریانس فریدمن
۱۶۴.....	۵-۳- موانع و مشکلات کلی موجود در بخش بانکداری ایران
۱۶۵.....	۵-۴- مقایسه یافته های تحقیق با تحقیقات قبلی
۱۶۶.....	۵-۵- نتایج مربوط به بانک ملی ایران
۱۶۸.....	۵-۶- پیشنهادات در سطح بانک ملی ایران
۱۷۶.....	۵-۷- محدودیتهای تحقیق
۱۷۶.....	۵-۸- پیشنهادات برای تحقیقات آتی
۱۷۹.....	فهرست مراجع:
۱۸۸.....	پیوست و ضمایم

فهرست اشکال و نمودارها

عنوان شکل	صفحه
شکل ۱-۱: داده های مجتمع در یک انبار داده	۲۷
شکل ۱-۲: مدل عوامل موثر در اجرای CRM در سازمان	۳۴
شکل ۱-۳ : سیستم های مرتبط با ERP	۴۰
شکل ۱-۴: بوجود آوردن ترکیب مناسب از افراد، فرآیندها و فن آوری	۵۹
شکل ۱-۵: مدلی برای موفقیت پروژه	۶۱
شکل ۱-۶: نمودار "اثر موفقیت پروژه"	۶۷
شکل ۱-۷: عوامل موفقیت پروژه	۶۸
شکل ۱-۸ : دیدگاه کلان موفقیت پروژه	۶۹
شکل ۱-۹: دیدگاه خرد در موفقیت پروژه	۶۹
شکل ۱-۱۰: ساختار و نمودار سازمانی بانک ملی ایران	۸۸
نمودار ۱-۱: نتایج کسب شده برای تمام CSF ها	۱۲۶
نمودار ۱-۲: نتایج ارزیابی در سطح CSF برای CSF اول	۱۲۸
نمودار ۱-۳: نتایج ارزیابی در سطح CSF برای CSF دوم	۱۳۰
نمودار ۱-۴: نتایج ارزیابی در سطح CSF برای CSF سوم	۱۳۱
نمودار ۱-۵: نتایج ارزیابی در سطح CSF برای CSF چهارم	۱۳۲
نمودار ۱-۶: نتایج ارزیابی در سطح CSF برای CSF پنجم	۱۳۴
نمودار ۱-۷: نتایج ارزیابی در سطح CSF برای CSF ششم	۱۳۵
نمودار ۱-۸: نتایج ارزیابی در سطح CSF برای CSF هفتم	۱۳۶
نمودار ۱-۹: نتایج ارزیابی در سطح CSF برای CSF هشتم	۱۳۸
نمودار ۱-۱۰: نتایج ارزیابی در سطح CSF برای CSF نهم	۱۳۹
نمودار ۱-۱۱: نتایج ارزیابی در سطح CSF برای CSF دهم	۱۴۱
نمودار ۱-۱۲: نتایج ارزیابی در سطح CSF برای CSF یازدهم	۱۴۲

فهرست جداول

عنوان جدول	صفحة
جدول ۱-۱: مزایای CRM	۲۴
جدول ۱-۲: تعریف موفقیت	۶۲
جدول ۱-۳: تعاریف عوامل حیاتی موفقیت	۶۵
جدول ۱-۴: اجزای معیارهای موفقیت پژوهش	۷۱
جدول ۱-۵: عوامل حیاتی موفقیت برای پژوهش CRM، در برخی از تحقیقات گذشته	۷۴
جدول ۱-۶: CSF های پیشنهادی در این تحقیق	۸۱
جدول ۱-۷: فعالیت‌های ارزی و بین‌المللی بانک ملی	۸۶
جدول ۱-۸: تعداد شعب بانک	۸۶
جدول ۱-۹: میزان بهره‌مندی بانک ملی از فناوری بانکداری الکترونیک	۸۷
جدول ۱-۱۰: خلاصه اطلاعات مربوط به روش تحقیق	۹۴
جدول ۱-۱۱: تفکیک CSF های پیشنهادی براساس روابط آنها با عوامل انسانی، فرآیندها و فن آوری	۱۰۲
جدول ۱-۱۲: تعریف مفهومی عوامل حیاتی موفقیت بهمراه معیارهای سنجش مرتبط با آنها	۱۰۵
جدول ۱-۱۳: تعریف دو معیار سنجش بهمراه مقیاس اندازه‌گیری آنها	۱۱۷
جدول ۱-۱۴: خصوصیات موردنظر برای ارزیابی در سطح CSF	۱۱۱
جدول ۱-۱۵: خصوصیات موردنظر برای ارزیابی در سطح معیارهای سنجش	۱۱۱
جدول ۱-۱۶: سطح تحصیلات پاسخ دهنده‌گان	۱۲۲
جدول ۱-۱۷: نوع سازمان پاسخ دهنده‌گان	۱۲۳
جدول ۱-۱۸: سابقه فعالیت در زمینه CRM	۱۲۳
جدول ۱-۱۹: سطح تحصیلات پاسخ دهنده‌گان	۱۲۴
جدول ۱-۲۰: سابقه فعالیت در بانک	۱۲۴
جدول ۱-۲۱: نتایج آزمون دو جمله‌ای CSF های پیشنهادی	۱۲۷
جدول ۱-۲۲: نتایج ارزیابی در سطح معیارهای سنجش برای CSF اول	۱۲۹
جدول ۱-۲۳: نتایج ارزیابی در سطح معیارهای سنجش برای CSF دوم	۱۳۰
جدول ۱-۲۴: نتایج ارزیابی معیارهای سنجش CSF سوم	۱۳۱
جدول ۱-۲۵: نتایج ارزیابی معیارهای سنجش CSF چهارم	۱۳۳
جدول ۱-۲۶: نتایج ارزیابی معیارهای سنجش CSF پنجم	۱۳۴
جدول ۱-۲۷: نتایج ارزیابی معیارهای سنجش CSF ششم	۱۳۵
جدول ۱-۲۸: نتایج ارزیابی معیارهای سنجش CSF هفتم	۱۳۷
جدول ۱-۲۹: نتایج ارزیابی معیارهای سنجش CSF هشتم	۱۳۸
جدول ۱-۳۰: نتایج ارزیابی معیارهای سنجش CSF نهم	۱۳۹
جدول ۱-۳۱: نتایج ارزیابی معیارهای سنجش CSF دهم	۱۴۱
جدول ۱-۳۲: نتایج ارزیابی معیارهای سنجش CSF یازدهم	۱۴۲

فهرست جداول

صفحة	عنوان جدول
۱۴۴	جدول ۴-۱۸: میانگین رتبه های آزمون فریدمن برای بررسی اهمیت عوامل مرتبط با آمادگی مدیریت ارتباط با مشتری
۱۴۴	جدول ۴-۱۹: معنی داری آزمون فریدمن
۱۴۷	جدول ۴-۲۰: نتایج آزمون CSF ها با استفاده از آزمون t-استیودنت.
۱۴۷	جدول ۴-۲۱: نتایج آزمون CSF ها با استفاده از آزمون t-استیودنت.
۱۴۸	جدول ۴-۲۲: نتایج محاسبه ارزش معیارهای سنجش CSF اول.
۱۴۹	جدول ۴-۲۳: نتایج محاسبه ارزش معیارهای سنجش CSF دوم.
۱۵۰	جدول ۴-۲۴: نتایج محاسبه ارزش معیارهای سنجش CSF سوم.
۱۵۱	جدول ۴-۲۵: نتایج محاسبه ارزش معیارهای سنجش CSF چهارم.
۱۵۲	جدول ۴-۲۶: نتایج محاسبه ارزش معیارهای سنجش CSF پنجم.
۱۵۳	جدول ۴-۲۷: نتایج محاسبه ارزش معیارهای سنجش CSF ششم.
۱۵۴	جدول ۴-۲۸: نتایج محاسبه ارزش معیارهای سنجش CSF هفتم.
۱۵۵	جدول ۴-۲۹: نتایج محاسبه ارزش معیارهای سنجش CSF هشتم.
۱۵۶	جدول ۴-۳۰: نتایج محاسبه ارزش معیارهای سنجش CSF نهم.
۱۸	جدول ۴-۳۱: نتایج محاسبه ارزش معیارهای سنجش CSF دهم.
۱۸	جدول ۴-۳۲: نتایج محاسبه ارزش معیارهای سنجش CSF یازدهم.
۱۸	جدول ۴-۳۳: وضعیت CSF های مدیریت ارتباط با مشتری در بانک ملی ایران

فصل اول

کلیات تحقیق

فصل اول - کلیات تحقیق

در این فصل جهت آشنایی کلی خواننده با موضوع تحقیق، مسأله اصلی تحقیق، ضرورت‌ها و اهداف تحقیق، روش تحقیق و شیوه جمع آوری داده‌ها بطور کلی و خلاصه بیان می‌شود.

۱-۱- مقدمه

کسب و کار اصلی هر شرکتی منوط به یافتن و حفظ مشتریان است. (دراکر، ۱۹۵۴^۱) در اوخر دهه ۱۹۶۰، این دیدگاه مطرح گردید که هدف کسب و کار می‌بایستی "ایجاد و حفظ مشتریان". باشد، پس از تقریباً دو نسل دوباره مفهوم مدیریت ارتباط با مشتری^۲ (CRM) و نیاز به حفظ یک رابطه بلندمدت با مشتریان بعنوان یک مسئله مهم مطرح گردید، تغییرات صورت گرفته در نحوه انجام کسب و کار نیز به این مورد کمک کرده است (لایت، ۲۰۰۱^۳).

امروزه مشتریان نقش کلیدی و بسیار مهمی را در عرصه اقتصادی دنیا ایفا می‌کنند، افزایش آگاهی همه جانبی آنان نسبت به بازار محصولات، دسترسی به اطلاعات فراوان جهت انتخاب محصولات و کانالهای متنوع ارائه و توزیع کالا، سبب شده تا وفاداری کمتری نسبت به تأمین کنندگان خود نشان دهند، برای

^۱ -Peter Drucker

^۲ -Customer Relationship Management (CRM)

^۳ -Light

شرکت ها این به معنای موانع کمتر در جایگزینی آنها با دیگر شرکتها و کاهش شدید وفاداری مشتریان است، به همین علت مسئله چگونگی برقراری ارتباط با مشتریان و حفظ درازمدت این ارتباط از جمله مهمترین مسائل موثر در دوام و ثبات شرکتها در عرصه رقابت و سودآوری بیشتر آنان می باشد(کرازبی و جانسون^۱، ۲۰۰۰).

با افزایش شدید رقابت، نبرد برای کسب مشتری، هر روز شدیدتر می گردد. هر روز شرکتهای جدیدی به بازار رقابت وارد می شوند که سعی دارند شرکتهای فعلی و منفعل را با بکاربردن روشهای جدید و خلاقانه از دور خارج کنند. یکی از عواملی که این تغییرات را باعث شده، تغییرات پیوسته و تکامل سریع تکنولوژی است(مندوزا و دیگران^۲، ۲۰۰۶). شرکت های زیادی به این نتیجه رسیده اند که مشتریان راضی مهمترین دارائیهای آنها است بنابراین استراتژی کسب و کار بایستی براین اساس مشخص گردد و منابع بایستی مبتنی بر حفظ جایگاه دارای مشتری تخصیص یابد(موریس^۳، ۱۹۹۴)، بنابراین، تغییر عمدہ ای در روشهای سازماندهی شرکتها صورت گرفته است و کسب و کارها از ساختارهای محصول محور به سمت ساختارهای مشتری محور تغییر جهت داده اند. محرک کلیدی این تغییر بهره گیری از CRM است که برپایه فن آوریهای ارتباطی و اطلاعاتی پی ریزی شده است(ریالس و کنوکس، ۲۰۰۱)^۴.

مدیریت ارتباط با مشتری، استراتژی جامع کسب و کار و بازاریابی است که فناوری، فرآیندها و تمام فعالیت های کسب و کار را حول مشتری محوری، یکپارچه می سازد(چن و پاپویچ^۵، ۲۰۰۳)، CRM کاربرد استراتژیک افراد، فرآیندها و فناوری برای بهبود و حفظ روابط سودآور با مشتریان و همکاران است. CRM این امکان را به سازمانها می دهد که با تغییر به سمت یک سازمان مشتری محور، حداکثر ارزش را برای مشتریان فراهم نماید (اسکاتس و سپانن^۶، ۲۰۰۲).

^۱-Crosby & Johnson

^۲-Mendoza et al.

^۳-Morris

^۴-Ryals & Knox

^۵-Chen & Papovich

^۶-Skaates & Seppanen

۱-۲- تعریف مسأله و اهمیت موضوع

CRM در حال حاضر یکی از داغترین موضوعات در زمینه استراتژی کسب و کار، مدیریت بازار و فن-آوری اطلاعات است. CRM همچنین مبتنی بر یک فلسفه چند وظیفه‌ای است که نیاز به یکپارچه-سازی عمدۀ در کسب و کار دارد، بنابراین اجرای موفق CRM کار بسیار دشواری خواهد بود(پیکولی و دیگران^۱). ۲۰۰۳،

شرکتها اغلب در فهم CRM دچار مشکل می‌شوند، آنها تصور می‌کنند که می‌توانند تنها با پیاده‌سازی تکنولوژی به مزایای CRM دست یابند، ولی آنها نمی‌توانند، چرا که شرکت تنها در صورتی می‌تواند از مزایای عمدۀ کسب و کار CRM بهره گیرد که به اتخاذ استراتژی کسب و کار مشتری محور که موجب فرهنگ سازمانی مشتری محور می‌شود، مبادرت نموده و سپس تکنولوژی مناسب و یکپارچه با زیر ساخت IT شرکت را پیاده‌سازی کند. دلیل دیگری که شرکتها را هنگام انتخاب CRM دچار مشکل می‌کند این است که هیچ فروشنده‌ای همه قابلیت‌های CRM که مورد نیاز شرکت می‌باشد را لرائے نمی‌دهد. حتی عمق و دامنه کارکردهای ارائه شده توسط فروشنده‌گان مختلف نیز متفاوت است. البته CRM تنها تکنولوژی، بازاریابی، فروش یا خدمات نیست بلکه یک استراتژی است که با تکنولوژی تواناسازی می‌شود. چنانچه شرکت بخواهد استراتژی CRM را پیاده کند، این استراتژی شامل بازاریابی، فروش، خدمات، پایگاه‌های داده و تکنولوژی به علاوه دیگر عوامل درونی (شامل افراد سازمانی، فرهنگی و محیط) سازمان می‌شود. البته این بدان معنی نیست که استراتژی CRM نمی‌تواند در یک بخش یا واحد سازمانی یا بصورت جزئی در سازمان اجرا شود، چرا که این امر نه تنها میسر است بلکه در بعضی شرایط ضروری نیز می‌باشد. اما این تصمیم بایستی در قالب یک چارچوب جامع صورت گیرد و کلیه افراد، فعالیتها، فرایندهای کسب و کار، بلکه کلیه سیستم‌ها و پایگاه‌های داده در سراسر شرکت را در بر گیرد. در واقع بایستی یک طرح و نقشه کلی

^۱-Piccoli et al.